

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Administracji Publicznej

KAP. 410.006.03.2020

Pan Jarosław Obremski
Wojewoda Dolnośląski
Dolnośląski Urząd Wojewódzki we Wrocławiu
Pl. Powstańców Warszawy 1, 50-951 Wrocław

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/007 Działalność organów administracji publicznej dotycząca podtrzymywania tożsamości kulturowej i językowej mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Dolnośląski Urząd Wojewódzki we Wrocławiu ¹ Pl. Powstańców Warszawy 1, 50-951 Wrocław
Kierownik jednostki kontrolowanej	Jarosław Obremski, Wojewoda Dolnośląski, od 5 grudnia 2019 r. - obecnie W okresie od 9 grudnia 2015 r. do 11 listopada 2019 r., funkcję Wojewody Dolnośląskiego pełnił Paweł Hreniak.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Zapewnienie warunków prawno-organizacyjnych i finansowych realizacji zadań w zakresie koordynowania działań administracji rządowej na obszarze województwa dotyczących mniejszości narodowych i etnicznych oraz zachowania i rozwoju języka regionalnego. 2. Realizacja przez wojewodę zadań w zakresie koordynowania działań dotyczących mniejszości narodowych i etnicznych oraz zachowania i rozwoju języka regionalnego oraz efekty realizowanych zadań, w tym Programu integracji.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2018 r. do dnia zakończenia czynności kontrolnych 30 listopada 2020 r. (w tym z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed i po tym okresie, jeśli miały wpływ na kontrolowaną działalność).
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Administracji Publicznej
Kontroler	Zbigniew Jachimowicz, Główny specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr KAP/70/2020 z 15 września 2020 r.

(akta kontroli str.1-2)

¹ Dalej również DUW lub Urząd.

² Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie realizację zadań Wojewody Dolnośląskiego w latach 2018-2020 w zakresie koordynowania w województwie działań dotyczących mniejszości narodowych i etnicznych oraz *Programu integracji społeczności romskiej w Polsce w latach 2014-2020*⁴.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Wojewoda, zgodnie z art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym⁵, zapewnił warunki prawno-organizacyjne umożliwiające prawidłową i skuteczną realizację zadań na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych⁶ oraz koordynował działania organów administracji rządowej w województwie, w szczególności współpracując z Pełnomocnikiem Komendanta Wojewódzkiego Policji we Wrocławiu ds. ochrony Praw Człowieka⁷ oraz Dolnośląskim Kuratorem Oświaty. Wojewoda, zgodnie z art. 22 ust. 2 *ustawy o mniejszościach*, współpracował także z organami samorządu terytorialnego i organizacjami reprezentującymi mniejszości w zakresie działań dotyczących podtrzymywania tożsamości kulturowej mniejszości narodowych i etnicznych. W celu realizacji zadań na rzecz mniejszości, w DUW organizowano konferencje, szkolenia i imprezy kulturalne.

Kontrola NIK wykazała sprawną i zgodną z procedurą określoną przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji⁸ organizację naboru wniosków o realizację zadań w ramach *Programu integracji*, ich weryfikację i opiniowanie. Nie stwierdzono też braku nadzoru nad realizacją zadań zleconych w badanym zakresie. Wojewoda terminowo przekazywał do MSWiA sprawozdania z realizacji *Programu integracji* na terenie województwa.

W Urzędzie, w warunkach pandemii COVID-19, w związku z wdrożeniem procedur izolacyjnych, stosowane były rozwiązania wspierające prawidłową realizację zadań na rzecz mniejszości.

Stwierdzona nieprawidłowość dotyczyła długotrwałego procedowania w zakresie przygotowania dwóch porozumień w ramach *Programu integracji*. W ocenie NIK było to działanie nierzetelne. Stwierdzona nieprawidłowość nie spowodowała obniżenia oceny ogólnej.

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Dalej *Program integracji*.

⁵ Dz. U. z 2017 r. poz. 823, dalej *ustawa o mniejszościach*.

⁶ Dalej mniejszości.

⁷ Dalej Pełnomocnik Komendanta Wojewódzkiego Policji.

⁸ Dalej Minister SWiA.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

1. Warunki prawno-organizacyjne i finansowe realizacji zadań w zakresie koordynowania działań administracji rządowej na obszarze województwa dotyczących mniejszości narodowych i etnicznych

Opis stanu faktycznego

1. Z danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności, przeprowadzonego w 2011 r., województwo dolnośląskie zamieszkiwało łącznie 15 890 przedstawicieli mniejszości narodowych i etnicznych (7,6% ludności województwa), tj. 4735 osób mniejszości łemkowskiej, 3623 osób mniejszości ormiańskiej, 2028 osób mniejszości romskiej, 1700 osób mniejszości niemieckiej, 1422 osób mniejszości ukraińskiej, 880 osób mniejszości żydowskiej, 861 osób mniejszości rosyjskiej, 396 osób mniejszości czeskiej, 200 osób mniejszości tatarskiej oraz 46 osób mniejszości karaimskiej.

Wojewoda Dolnośląski ustanowił⁹ Pełnomocnika Wojewody Dolnośląskiego ds. mniejszości narodowych i etnicznych¹⁰. Funkcję tę pełniły: od 18 stycznia 2016 r. do 30 września 2018 r. Justyna Matkowska – ekspert w Biurze Wojewody, a następnie od 1 października 2018 r. Karolina Mrozowska – ekspert w Biurze Wojewody¹¹.

Zakres działań Pełnomocnika został określony w pełnomocnictwie¹² i obejmował m.in.: koordynację działań organów administracji rządowej, podejmowanie działań na rzecz respektowania praw mniejszości oraz przeciwdziałanie naruszaniu tych praw i dyskryminacji osób należących do mniejszości, a także podejmowanie działań na rzecz rozwiązywania problemów mniejszości narodowych i etnicznych.

(akta kontroli str. 6, 368-374, 810, CD 2 poz. 001, CD 3 poz. 062-063)

Zgodnie ze Statutem DUW¹³, zadania z zakresu podtrzymania tożsamości kulturowej i językowej mniejszości narodowych i etnicznych realizowane były przez:

- Biuro Wojewody w zakresie zadań wykonywanych przez Pełnomocnika (wykonywane jednoosobowo), w tym współpraca z organizacjami mniejszości narodowych i etnicznych na terenie województwa;
- Wydział Organizacji i Rozwoju w zakresie obsługi dotacji celowej budżetu państwa na realizację zadań w ramach *Programu integracji*. W latach objętych kontrolą zadania te wykonywało sześć osób. Ze względu na rotację pracowników, w Wydziale nie obsadzono dwóch stanowisk¹⁴.

Do zadań pracowników Wydziału Organizacji i Rozwoju DUW należały wszystkie czynności związane z naborem, oceną, weryfikacją i rozliczaniem wniosków o dotacje celowe w ramach *Programu integracji*. Zostały one określone w dokumentach pn. *Zakres czynności, uprawnień i odpowiedzialności pracownika* (zakres czynności).

(akta kontroli str. 6, 37-39, 107-219, CD 3 poz. 039-044)

⁹ Pełnomocnictwo nr 13 z dnia 18 stycznia 2016 r.

¹⁰ Dalej Pełnomocnik.

¹¹ Pełnomocnictwo nr 255 z dnia 20 września 2018 r.

¹² Zadania wynikające z Pełnomocnictwa nr 255.

¹³ Załącznik do zarządzenia nr 64 Wojewody Dolnośląskiego z dnia 15 marca 2016 r. Doprecyzowanie zadań znajduje się w Regulaminie Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu, który stanowił załącznik do Zarządzenia nr 166 Wojewody Dolnośląskiego z dnia 28 czerwca 2016 r.

¹⁴ Dyrektor Generalny DUW w 2019 r. sześciokrotnie zatwierdził wniosek o ogłoszenie naboru do Wydziału Organizacji i Rozwoju: 22 marca 2019 r., 26 kwietnia 2019 r., 13 czerwca 2019 r., 6 sierpnia 2019 r., 20 września 2019 r. i 16 grudnia 2019 r. Tylko jeden nabór zakończył się zatrudnieniem pracownika.

Wojewoda posiadał wiedzę odnośnie potrzeb osób należących do mniejszości narodowych i etnicznych mieszkających na terenie województwa dolnośląskiego. Pełnomocnik, w celu bieżącego rozeznania problemów, co najmniej raz w roku zwracała się do gmin z terenu województwa z prośbą o przekazanie aktualnych informacji odnośnie sytuacji mniejszości narodowych i etnicznych, ich problemów, przypadków dyskryminacji oraz spraw dotyczących współpracy z organizacjami pozarządowymi i asystentami ds. edukacji romskiej. Ponadto takie informacje uzyskiwano od organizacji pozarządowych w trakcie spotkań w ramach imprez okolicznościowych i kulturalnych oraz konferencji organizowanych przez DUW. Pełnomocnik poinformowała, że potrzeby mniejszości dotyczyły głównie: kultywowania ich tradycji, historii oraz edukacji dzieci i młodzieży, zachowania języka mniejszości, promowania własnej kultury i podtrzymywania związku z krajem ojczystym.

Pełnomocnik utrzymywała stały kontakt z organizacjami zrzeszającymi mniejszości narodowe i etniczne¹⁵, m.in. poprzez kontakty osobiste np. w trakcie konferencji i spotkań.

(akta kontroli str. 6-7,361-381, 413, 417, CD 3 poz. 005-012)

2. Zasady koordynowania działań organów administracji rządowej realizujących zadania na rzecz mniejszości na terenie województwa nie zostały określone w formie pisemnej. Zastępca Dyrektora Wydziału Organizacji i Rozwoju wyjaśnił, że wieloletnia współpraca Wojewody m.in. z Komendantem Wojewódzkim Policji we Wrocławiu oraz Dolnośląskim Kuratorem Oświaty, jak również (w miarę potrzeb i zaistniałych zdarzeń) z innymi służbami realizującymi swoje obowiązki na terenie województwa była prowadzona systematycznie w ramach wspólnych spotkań. Pełnomocnik poinformowała, że kontakty robocze z Pełnomocnikiem Komendanta Wojewódzkiego Policji miały miejsce nie rzadziej niż raz w miesiącu i odbywały się w formie bezpośrednich spotkań lub za pośrednictwem poczty elektronicznej. Pełnomocnik podała, że dominującym tematem podczas spotkań było ograniczenie mowy nienawiści w przestrzeni publicznej oraz przestępstw w tym zakresie dotyczących mniejszości, co zaowocowało dedykowanym cyklem konferencji, (więcej informacji w pkt 2.1 wystąpienia).

(akta kontroli str. 7)

3. W okresie objętym kontrolą, poza środkami pochodzącymi z *Programu integracji*, w budżecie wojewody nie planowano innych środków na realizację zadań na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych. W Urzędzie nie sporządzano planu działań na rzecz mniejszości na dany rok.

Środki na realizację *Programu integracji* pochodziły z rezerw celowych w części 83, poz.14 – *Pomoc dla społeczności romskiej i zwiększenie wydatków budżetu wojewody w części 85/02 – województwo dolnośląskie*. W planie wydatków po zmianach, na realizację *Programu integracji* w poszczególnych latach objętych kontrolą określono następujące kwoty:

- 1 648,9 tys. zł w 2018 r., z czego wydatkowano 1 289,4 tys. zł, tj. 78,2%;
- 1 293,6 tys. zł w 2019 r., z czego wydatkowano 1 128,2 tys. zł, tj. 87,2%;
- 1 032,1 tys. zł w 2020 r., przy czym realizacja za pierwsze półrocze 2020 r. była zerowa, a wysokość przekazanych środków na dzień zakończenia czynności kontrolnych dla jednostek samorządu terytorialnego¹⁶ i organizacji pozarządowych wynosiła 414,7 tys. zł, tj. 40,2%.

(akta kontroli str. 14-20, 29-33, CD 3 poz. 002)

¹⁵ Potwierdziły to informacje od organizacji przekazane NIK w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit f ustawy o NIK.

¹⁶ Dalej jst.

W latach 2018-2020 DUW nie realizował projektów na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych finansowanych ze środków pochodzących z budżetu UE.

(akta kontroli str. 7)

4. W okresie objętym kontrolą do DUW wpłynęła jedna skarga, złożona 9 marca 2020 r., przez Stowarzyszenie Asystentów Edukacji Romskiej w Polsce. Skarga dotyczyła nienależytego wykonywania obowiązków przez pracowników DUW zajmujących się obsługą *Programu integracji*. Stowarzyszenie kwestionowało zasadność wykazania, przez pracowników DUW, niezgodności wydatkowania środków finansowych z zawartą umową¹⁷. Skargę oraz wyjaśnienie wojewody przekazano 30 marca 2020 r., zgodnie z art. 229 pkt 6 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego¹⁸, do Kancelarii Prezesa Rady Ministrów i powiadomiono o tym fakcie Stowarzyszenie. Po otrzymaniu stanowiska z Kancelarii (29 kwietnia 2020 r.) w dniu 12 maja 2020 r. Dyrektor Generalny DUW uznał skargę za bezzasadną i przekazał zawiadomienie o sposobie załatwienia skargi do Stowarzyszenia. Sposób załatwienia skargi spełniał wymogi art. 237 § 3 i art. 238 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego.

(akta kontroli str. 8, 846-907)

5. W latach 2018-2020 w Urzędzie nie przeprowadzano kontroli i audytów dotyczących realizacji zadań na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych.

(akta kontroli str. 22)

6. Od marca 2020 r., w związku z pandemią COVID-19, Wojewoda oraz jego służby podejmowali kompleksowe działania mające na celu wdrożenie na terenie województwa dolnośląskiego uregulowań i procedur związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem wirusa SARS-CoV-2.

Wojewoda spotkał się m.in. z przedstawicielami mniejszości ukraińskiej i białoruskiej, z którymi rozmawiał o aktualnej sytuacji epidemiologicznej w województwie (szerzej w pkt 2.1 niniejszego wystąpienia).

(akta kontroli str. 8-9, CD 3 poz. 012)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

NIK ocenia pozytywnie zapewnienie przez Wojewodę Dolnośląskiego warunków prawno-organizacyjnych umożliwiających realizację zadań na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych zamieszkujących na terenie województwa. Zadania na rzecz mniejszości zostały określone w statucie DUW, regulaminie Urzędu, pełnomocnictwach oraz w zakresach czynności poszczególnych pracowników. Wojewoda podejmował również działania mające na celu rozpoznanie potrzeb mniejszości m.in. we współpracy z organizacjami mniejszości i jst.

¹⁷ Dotyczyło umowy nr 1/2018 z 14 czerwca 2018 r. na realizację zadania pn. *Stáže zawodowe dla osób pochodzenia romskiego* oraz umowy nr 2/2018 z 14 czerwca 2018 r. na realizację zadania pn. *Działalność świetlicy środowiskowej*.

¹⁸ Dz. U. z 2020 r. poz. 256, ze zm.

2. Realizacja przez wojewodę zadań w zakresie koordynowania działań dotyczących mniejszości narodowych i etnicznych oraz efekty realizowanych zadań, w tym Programu integracji

2.1 Realizacja zadań wojewody w zakresie koordynowania na obszarze województwa działań administracji rządowej na rzecz mniejszości oraz uzyskane efekty

Opis stanu faktycznego

1. W okresie objętym kontrolą przedstawiciel Dolnośląskiego Kuratora Oświaty był członkiem *Komisji do oceny wniosków na realizację zadań w danym roku, złożonych w ramach Programu integracji społeczności romskiej w Polsce na lata 2014-2020*¹⁹. Zasady organizacji pracy Komisji corocznie określano w zarządzeniu Wojewody.

W ramach współpracy z Policją zorganizowano w DUW cykl konferencji pn. *Prawa mniejszości w kontekście bezpieczeństwa i przeciwdziałania dyskryminacji na Dolnym Śląsku*, na których poruszano zagadnienia związane z przejawami nienawiści i przeciwdziałania przemocy motywowanej uprzedzeniami wobec grup mniejszościowych. Uczestnikami byli przedstawiciele Policji, eksperci oraz przedstawiciele mniejszości narodowych i etnicznych²⁰.

(akta kontroli str. 9, 382-385, 439, CD 3 poz. 001)

2. Wojewoda na bieżąco współdziałał z Marszałkiem Województwa Dolnośląskiego oraz z przedstawicielami innych jst, w szczególności w związku z organizowanymi w UW konferencjami dotyczącymi mniejszości narodowych i etnicznych. Raz w roku Pełnomocnik zwracała się do gmin z terenu województwa z prośbą o przekazanie aktualnych informacji odnośnie sytuacji mniejszości narodowych i etnicznych, ich problemów, ewentualnych przypadków dyskryminacji oraz informacji dotyczących współpracy z organizacjami pozarządowymi i asystentami ds. edukacji romskiej. Informacje te były m.in. wykorzystywane w sprawozdaniach przekazywanych do MSWiA. Współpraca z jst odbywała się również w związku z realizacją zadań w ramach *Programu integracji*.

(akta kontroli str. 9, 402-438)

3. Pełnomocnik raz w roku przekazywała do Departamentu Wyznań Religijnych oraz Mniejszości Narodowych i Etnicznych w MSWiA sprawozdanie ze swojej działalności za rok poprzedni. Jego przedmiotem były informacje o działaniach podjętych na rzecz respektowania praw mniejszości i przeciwdziałania naruszeniu tych praw, dyskryminacji osób należących do mniejszości oraz o współpracy z organizacjami, a także instytucjami zajmującymi się problematyką mniejszości narodowych. W sprawozdaniach²¹ z 2018 r., Pełnomocnik proponowała rozważenie wprowadzenia systemu (...) *monitorującego wydatkowanie zwiększonej subwencji oświatowej dla uczniów należących do mniejszości narodowych i etnicznych w zakresie działań sprzyjających podtrzymaniu tożsamości narodowej, etnicznej i językowej* oraz wskazywała, że (...) *Standardy kształcenia nauczycieli powinny uwzględniać zagadnienia edukacji międzykulturowej oraz edukacji antydyskryminacyjnej*.

Urząd cyklicznie przekazywał do ministra właściwego do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych informacje/sprawozdania z realizacji *Programu integracji*.

¹⁹ Dalej Komisja.

²⁰ W okresie objętym kontrolą odbyły się trzy takie konferencje, jedna w 2018 r. i dwie w 2019 r.

²¹ W 2018 r. nastąpiła zmiana Pełnomocnika i zostały wysłane dwa sprawozdania: 31 sierpnia 2018 r. i 31 października 2018 r.

4. Stosownie do art. 22 ust. 1 pkt 2 i 3 *ustawy o mniejszościach*, Wojewoda podejmował działania na rzecz respektowania praw mniejszości, przeciwdziałania naruszaniu tych praw i dyskryminacji osób należących do mniejszości narodowych oraz na rzecz rozwiązywania problemów mniejszości.

Z informacji przekazanej NIK przez Pełnomocnika Komendanta Wojewódzkiego Policji²² wynika, że w 2018 r. Policja odnotowała na terenie Dolnego Śląska 108 różnych form tzw. przestępstw z nienawiści. Były to przestępstwa z art 119, 256 i 257 Kodeksu Karnego²³. Dotyczyły one: znieważań wobec osób lub gróźb, przemocy ze względu na przynależność rasową, wyznaniową lub etniczną oraz znieważeń lub nawoływania na tym tle do nienawiści. W 2019 r. popełniono 90 przestępstw z nienawiści, a w 2020 r. do dnia zakończenia czynności kontrolnych zanotowano 65 tych przestępstw.

Pełnomocnik ds. mniejszości wspólnie z Pełnomocnikiem Komendanta Wojewódzkiego Policji, w latach 2018-2019, zorganizowali cykl konferencji „Prawa mniejszości w kontekście bezpieczeństwa i przeciwdziałania dyskryminacji na Dolnym Śląsku”. Podczas tych konferencji poruszano zagadnienia związane z przeciwdziałaniem przejawom nienawiści i przemocy motywowanej uprzedzeniami wobec grup mniejszości narodowych i etnicznych. W konferencjach uczestniczyli przedstawiciele mniejszości: niemieckiej, żydowskiej, ukraińskiej, karaimejskiej i ormiańskiej.

(akta kontroli str. 11-12, CD 3 poz. 001)

5. Pełnomocnik ds. mniejszości utrzymywała stały kontakt z 13 z 16 znanych jej organizacji zrzeszających środowiska mniejszości narodowych i etnicznych działających na obszarze województwa²⁴. Szczególnie aktywna współpraca była prowadzona z Niemieckim Towarzystwem Kulturowo-Społecznym, Towarzystwem Ormian Polskich, Związkiem Karaimów Polskich, Gminą Żydowską, Stowarzyszeniem Żydowskim Cukunft oraz z przedstawicielką mniejszości łemkowskiej. Wojewoda zapraszał do współpracy wszystkie znane organizacje zrzeszające przedstawicieli mniejszości narodowych i etnicznych na terenie Dolnego Śląska.

(akta kontroli str. CD 3 poz. 008-011, 015-017)

6. Pełnomocnik Wojewody wyjaśniła, że zapraszała przedstawicieli wszystkich jst na terenie województwa, organizacji mniejszości i instytucji, z którymi współpracowała do udziału w organizowanych konferencjach i przedsięwzięciach, takich jak *Festiwal Nasza Wspólna Niepodległa*, coroczne spotkania z okazji Dnia Kobiet dla przedstawicielek mniejszości narodowych i etnicznych na Dolnym Śląsku. Pełnomocnik podała również, że „podczas spotkań prowadzona była dyskusja dot. m.in. podejmowanych działań w ramach aktywizacji mniejszości narodowych i etnicznych oraz sposobów promowania wspólnych inicjatyw”.

W okresie objętym kontrolą Wrocławskie Koło Związku Ukraińców w Polsce zwróciło się o dodatkowe wsparcie inicjatywy pn. „Wrocław, Miasto Pojednania Polsko-Ukraińskiego”. Wsparcie miało polegać na przesłaniu do Prezydenta Miasta Wrocławia i Mera Lwowa pisma popierającego ww. inicjatywę podpisanego przez Wojewodę. Prośba ta przesłana do DUW, drogą elektroniczną²⁵, została pozostawiona bez odpowiedzi. Wojewoda wyjaśnił, że *Oficjalnie pismo ze strony Wrocławskiego Koła Związku Ukraińców w Polsce o wsparcie idei „Wrocław, Miasto Pojednania Polsko-Ukraińskiego” nie wpłynęło do dnia dzisiejszego. Ten temat*

²² Pozyskana za pośrednictwem Pełnomocnika ds. mniejszości.

²³ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1444, ze zm.).

²⁴ Dane ze sprawozdania z pracy Pełnomocnika Wojewody Dolnośląskiego do spraw mniejszości narodowych i etnicznych z 11 lutego 2020 r.

²⁵ E-mail z 22 lipca 2020 r.

został oficjalnie poruszony na spotkaniu II Wicewojewody Dolnośląskiego Bogusława Szpytmy z Konsulem Generalnym Ukrainy Wiaczesławem Wojnarowskim 23 lipca 2020 roku. Stąd idea ta została zakwalifikowana jako inicjatywa w ramach współpracy z zagranicą.

(akta kontroli str. 12-14, 56-57, CD 3 poz. 004-007, 060-061 i 065-079)

7. W latach 2018-2020 (do 20 listopada) do Wojewody nie wpłynęły wnioski w sprawie dodatkowej nazwy miejscowości lub obiektu fizjograficznego w języku mniejszości, o których mowa w art. 13 ust. 1 i 2 ustawy o mniejszościach.

(akta kontroli str. 11)

2.2 Realizacja zadań w ramach *Programu integracji* na terenie województwa

Opis stanu faktycznego

1. Pełnomocnik cyklicznie²⁶ wysyłała zapytania do przedstawicieli gmin z województwa dolnośląskiego o przekazanie aktualnych informacji odnośnie sytuacji mniejszości narodowych i etnicznych, przypadków dyskryminacji, występujących problemów oraz współpracy z organizacjami pozarządowymi i asystentami ds. edukacji romskiej.

Ponadto w okresie objętym kontrolą, w ramach rozeznania potrzeb i sytuacji społeczności romskiej, Pełnomocnik spotykała się z przedstawicielami Fundacji Dom Pokoju. Organizacja ta zarządza mieszkaniami, zajmowanymi przez rodziny romskie wyprowadzone z wrocławskiego koczowiska przy ulicy Kamińskiego i współpracuje z instytucjami, organizacjami pozarządowymi i szkołami w celu poprawy sytuacji społeczności romskiej. W trakcie spotkań z przedstawicielami Fundacji poruszany był temat aktualnej sytuacji społeczności romskiej.

(akta kontroli str. 22, CD 3 poz. 009)

2. Cel ogólny i cele szczegółowe w ramach poszczególnych obszarów wsparcia, a także powiązane z nimi mierniki/wskaźniki na cały okres wdrażania *Programu integracji* zostały zatwierdzone uchwałą nr 202/2014 Rady Ministrów z dnia 7 października 2014 r. w sprawie ustanowienia *Programu integracji*. Corocznie Minister SWiA, jako Wykonawca *Programu integracji* przekazywał koordynatorom regionalnym (województwom) szczegółową informację na temat zasad organizacji naborów w obszarze I i II ww. Programu na dany rok, określając m.in. katalog obowiązujących mierników, służących potwierdzeniu realizacji celu ogólnego i celów szczegółowych *Programu integracji*. Weryfikacja ich realizacji na poziomie jednostkowym była przeprowadzana z wykorzystaniem katalogu mierników MSWiA. Dane jednostkowe w zakresie rzeczywistej realizacji zadań oraz wykonania założonych mierników stanowiły podstawę sprawozdań sporządzanych corocznie przez Wojewodę dla Ministra SWiA. Wojewoda, na podstawie ww. katalogu, określił mierniki dla województwa w czterech dziedzinach, tj.: edukacja²⁷, mieszkalnictwo²⁸, praca²⁹ i zdrowie³⁰.

²⁶ Pisma do gmin były przesyłane: 13 sierpnia 2019 r., 14 stycznia 2020 r. i 20 lutego 2020 r.

²⁷ Liczba uczniów wyposażonych w wyprawki szkolne, liczba dzieci, które skorzystały z dopłat do edukacji przedszkolnej, liczba dzieci, biorących udział w zajęciach organizowanych w świetlicach i centrach integracyjnych, liczba dzieci korzystających z letniego wypoczynku, liczba asystentów edukacji romskiej zatrudnionych, liczba osób zatrudnionych w ramach zadań (romski personel świetlicy lub innej placówki edukacyjnej), liczba osób korzystających z innych zadań *Programu integracji*.

²⁸ Liczba osób, którym remontowano lub przyznano mieszkania.

²⁹ Liczba osób korzystających z innych form zatrudnienia w ramach zadań *Programu integracji* z wyłączeniem zadań w dziedzinie edukacja i mieszkalnictwa, liczba osób korzystających z kursów, staży i szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe

³⁰ Liczba osób objętych badaniami profilaktycznymi w tym szczepieniami ochronnymi, liczba osób korzystających z innych zadań.

Osiągnięte przez DUW wartości mierników realizacji zadań *Programu integracji* w latach 2018-2019, z jednym wyjątkiem³¹, były powyżej 80%.

(akta kontroli str. 22-23, CD 3 poz. 045)

3. W okresie objętym kontrolą Wojewoda nie prowadził działań mających charakter kampanii informacyjno-promocyjnych związanych z działaniami na rzecz realizacji *Programu integracji*. Zastępca Dyrektora Wydziału Organizacji i Rozwoju wyjaśniła, że w 2016 r. i 2017 r., Urząd prowadził szkolenia w zakresie: zasad naboru wniosków na realizację zadań oraz rozliczania środków dotacji celowej budżetu państwa w ramach *Programu integracji*. Wskazała, że w okresie objętym kontrolą nie przeprowadzono takich działań, co wynikało z zaawansowania wdrażania *Programu integracji* oraz faktu, że Beneficjenci programu posiadają wieloletnie doświadczenie w realizacji zadań zdobyte m.in. w ramach *Programu integracji* realizowanego w latach 2004-2013. Zastępca Dyrektora poinformowała również, że wszelkie kwestie zgłaszane przez wnioskodawców/beneficjentów w trakcie planowania i realizacji zadań, rozwiązywane były głównie na bieżąco, poprzez indywidualne konsultacje pisemne, mailowe, telefoniczne lub osobiste.

(akta kontroli str. odp. 23-24, 718-809, CD 3 poz. 045)

W okresie objętym kontrolą do DUW nie wpływały projekty z I Obszaru wsparcia *Programu integracji – Kompleksowe działania na rzecz zwiększenia integracji społeczności romskiej o zasięgu lokalnym*. Wszystkie wnioski dotyczyły II Obszaru wsparcia – *Małe granty*. Urząd opracował i wdrożył procedury dotyczące: naboru i oceny wniosków na realizację zadań³², zawierania umów/porozumień w sprawie powierzenia/wsparcia realizacji programów lokalnych/zadań³³ oraz weryfikacji sprawozdań z realizacji zadań³⁴.

Procedury naboru i oceny wniosków oraz weryfikacji sprawozdań zawierały m.in. listy sprawdzające służące do weryfikacji formalnej dokumentów. W 2018 r. weryfikacja wykonywana była przez dwie osoby, a od 2019 r. przez jedną osobę. Zastępca Dyrektora Wydziału Organizacji i Rozwoju wyjaśniła³⁵, że dokumentacja składana przez wnioskodawców była analogiczna jak w latach 2017-2018, a poza tym weryfikacja prawidłowości działań pracowników była sprawdzana przez ich przełożonych (kaskadowy system weryfikacji).

Ze względu na brak wdrożenia Elektronicznego Systemu Obsługi Programu Romskiego (ESOR)³⁶ na szczeblu centralnym, obsługa zadań przez DUW od momentu naboru wniosków do realizacji obowiązków sprawozdawczych, prowadzona była zgodnie z informacjami i wytycznymi MSWiA z wykorzystaniem programu MS Excel.

Proces wyboru wniosków w ramach *Programu integracji* obejmował następujące etapy:

³¹ Dot. liczby osób objętych badaniami profilaktycznymi w tym szczepieniami ochronnymi w 2018 r. Nieosiągnięcie zakładanego miernika było spowodowane zmianami w realizacji zadania, w szczególności z rezygnacji ze szczepień ochronnych w ramach zadania obejmującego także: zakup okularów, inhalatorów i ciśnieniomierzy.

³² Pierwsza wersja z 8 września 2016 r. została zastąpiona nowszą wersją procedury z 9 października 2019 r., dalej Procedura naboru i oceny wniosków.

³³ Pierwsza wersja z 4 października 2017 r. została zastąpiona nowszą wersją procedury z 13 lipca 2020 r.

³⁴ Pierwsza wersja z 5 września 2016 r. została zastąpiona nowszą wersją procedury z 17 października 2019 r., dalej Procedura weryfikacji sprawozdań.

³⁵ Notatka służbowa z 9 listopada 2018 r.

³⁶ Narzędzie wskazane w pkt 8.1. na str. 56 zatwierdzonego *Programu integracji* jako narzędzia pomocniczego w obsłudze zadań w ramach ww. programu na poziomie województwa.

- a) Ogłoszenie przez Ministra SWiA³⁷ naboru wniosków na dany rok kalendarzowy (ten etap przypada na wrzesień/październik roku poprzedzającego);
- b) Ogłoszenie przez Wojewodę naboru przedstawicieli organizacji pozarządowych lub podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie³⁸ do bazy kandydatów na członków komisji opiniującej wnioski na realizację zadań w ramach *Programu integracji* w województwie dolnośląskim i powołanie *Komisji do oceny wniosków na realizację zadań w danym roku, złożonych w ramach Programu integracji*;
- c) Opublikowanie na stronie internetowej DUW i BIP informacji dotyczącej zasad postępowania przy udzielaniu dotacji celowych w danym roku. Informacja przekazywana była również w formie pisemnej potencjalnym wnioskodawcom, działającym na terenie województwa dolnośląskiego, reprezentującym jst, instytucje oraz organizacje pozarządowe, działające na rzecz społeczności romskiej;
- d) Złożenie przez wnioskodawców, w terminie określonym w Informacji, wniosków na realizację zadań w formie papierowej oraz ich weryfikacja formalna przez pracowników Urzędu;
- e) Dokonywanie przez Komisję powołaną przez Wojewodę oceny merytorycznej i finansowej wniosków, które przeszły etap weryfikacji formalnej³⁹. Podczas oceny uwzględniano wysokość limitów dotacji celowych dla województwa, określonych przez Ministra SWiA (limity dla województwa dotyczyły cz. 30 i 83 budżetu państwa, stanowiących pulę środków do uwzględnienia w toku ogłoszonego naboru wniosków na realizację zadań na kolejny rok budżetowy). Ocena zadań poprzedzona była analizą analogicznych propozycji projektowych, ze szczególnym uwzględnieniem wnioskowanych kwot/stawek w kosztorysach szczegółowych, lokalizacji zadania i rozeznaniem cen rynkowych;
- f) Przekazanie Ministrowi SWiA dokumentacji z naboru wniosków – w szczególności zestawienia zadań rekomendowanych do dofinansowania⁴⁰, w celu podjęcia ostatecznej decyzji odnośnie wyboru zadań do realizacji i podziału środków z rezerwy przeznaczonych na realizację Programu;
- g) Opublikowanie na stronie internetowej DUW i BIP, po otrzymaniu decyzji Ministra SWiA, wykazu dofinansowanych zadań oraz pisemnie poinformowanie wnioskodawców o wysokości przyznaných środków. Na tym etapie wnioskodawcy musieli przekazać do DUW dokumenty niezbędne do zawarcia umów/porozumień w sprawie powierzenia/wsparcia realizacji zadań w ramach *Programu integracji*.

Wnioski na realizację zadań, dla których źródłem finansowania były środki rezerwy celowej z cz. 30 budżetu państwa były przekazywane do Ministra Edukacji Narodowej, jako organu właściwego do zawarcia umów i porozumień w tym zakresie;

³⁷ Minister SWiA, który w okresie podlegającym kontroli miał w swojej właściwości sprawy wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych corocznie określał zasady naboru w *Informacji na temat zasad postępowania w sprawach dotyczących udzielania dotacji na realizację zadań w ramach Programu integracji społeczności romskiej w Polsce na lata 2014-2020*.

³⁸ Dz. U. z 2020 r. poz. 1057.

³⁹ Oceny dokonywano w oparciu o kryteria wynikające z ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz kryteria dodatkowe, na podstawie karty oceny wniosku, stanowiącej załącznik do regulaminu Komisji.

⁴⁰ Tj. Protokół z prac Komisji, kopie kart oceny wszystkich wniosków na realizację zadań, zestawienia wniosków dotyczących zadań rekomendowanych i nierekomendowanych do dofinansowania/sfinansowania wraz z dokumentacją z naboru (po jednym egzemplarzu wszystkich złożonych wniosków wraz z załącznikami).

- h) Wystąpienie do Ministra Finansów o wydanie decyzji w sprawie uruchomienia środków z rezerwy celowej na dany rok. Po wydaniu decyzji przez Ministra Finansów, Wojewoda zawierał umowy/porozumienia w sprawie wsparcia/powierzenia realizacji zadań i przekazywał Beneficjentom środki z dotacji budżetu.

W 2018 r. w związku z koniecznością dokonania zmian w dokumentacji dotyczącej wnioskowanych zadań, Wojewoda Dolnośląski przekazał do MEN wnioski na realizację zadań finansowanych z części 30 budżetu państwa (*Oświata i wychowanie*) 23 maja 2018 r., tj. ponad trzy miesiące od zatwierdzenia ich przez Ministra SWiA (15 lutego 2018 r.). Protokół Komisji oraz wnioski rekomendowane do sfinansowania/dofinansowania z części 30 zostały przekazane dzień po uzyskaniu ostatniej informacji odnośnie tych zadań (22 maja 2018 r.).

W okresie objętym kontrolą w ramach *Programu integracji* do Urzędu wpłynęło 168 wniosków o łącznej wartości 4 999,7 tys. zł (dotyczące zadań na: 2018 r. - 74, 2019 r.- 57, 2020 r. - 37). Do realizacji przyjęto 127 zadań, w tym na 2018 r. – 57 zadań o wartości 1 976,9 tys. zł, na 2019 r. - 41 o wartości 1 683,3 tys. zł oraz na 2020 r. - 29 o wartości 1 339,5 tys. zł (do 30 listopada 2020 r. przekazano środki w wysokości 414,7 tys. zł⁴¹). Rekomendacji Komisji nie uzyskało łącznie 41 wniosków, w tym: 17 dotyczących zadań na 2018 r., 16 na 2019 r. i 8 na 2020 r.

Szczegółowym badaniem objęto próbę 15 wniosków w sprawie realizacji zadań, w tym trzy odrzucone⁴². Łączna wartość 12 przyjętych do realizacji zadań wynosiła 1 636,7 tys. zł (tj. 32,7% wartości wszystkich zadań realizowanych w latach 2018-2020 w ramach *Programu integracji*). Ustalono, że w trzech przypadkach pierwsza transza dotacji została przekazana z opóźnieniem w stosunku do terminów określonych w harmonogramach stanowiących załącznik do porozumień w sprawie realizacji tych zadań. W jednym przypadku⁴³ opóźnienie wynikało z późnego przekazania podpisanego porozumienia przez Beneficjenta, a w pozostałych dwóch przypadkach z długiego procedowania porozumień w Urzędzie (szerzej w sekcji dotyczącej stwierdzonej nieprawidłowości).

Rozliczenie dotacji następowało po zakończeniu realizacji projektu i złożeniu przez Beneficjenta sprawozdania końcowego oraz w trakcie realizacji zadań – po przedłożeniu sprawozdania częściowego⁴⁴. Składane przez Beneficjentów sprawozdania wymagały wyjaśnień, uzupełnień braków formalnych i merytorycznych w dokumentacji.

W przypadku 32 z 70 zadań zrealizowanych w 2018 r. i 2019 r. DUW, po dokonaniu rozliczenia dotacji, wystąpił o zwrot środków w łącznej kwocie 287,1 tys. zł (w tym 254,7 tys. zł w 2018 r. i 32,4 tys. zł w 2019 r.) wydatkowanych niezgodnie z przeznaczeniem, nadmiernie pobranych, niewykorzystanych lub niezwróconych w terminach określonych w zawartych umowach/porozumieniach. W przypadku 18 z nich, z uwagi na brak zwrotu w wyznaczonym terminie, wydano stosowne decyzje i wszczęte zostały postępowania administracyjne.

(akta kontroli str. 89-91, 103-106, 220-360, CD 2 poz. 005-044, CD 3 poz. 018-037)

⁴¹ Przy czym kwota nie uwzględnia kluczowych płatności grudniowych głównie dla zadań o charakterze remontowym, których wartość jest najwyższa.

⁴² Do próby dobrano, wg osądu kontrolera, po jednym wniosku odrzuconym z każdego roku, dla których wartość nie była ostatecznie oszacowana. Wnioskodawców poinformowano o powodach braku rekomendacji.

⁴³ Dotyczy zadania *Praca za dług czynszowy* Gminy Miejskiej Kowary, w porozumieniu przekazanym 3 września 2020 r. określono, że pierwsza transza zostanie wypłacona 10 września 2020 r. Gmina odesłała dokumenty 18 września 2020 r.

⁴⁴ W 2020 r. wystąpiły trzy takie przypadki, w latach 2018 i 2019 nie były sporządzane sprawozdania częściowe.

W 2018 r. procedurą kontrolną UW w ramach wizyt monitoringowych objęto Stowarzyszenie Asystentów Edukacji Romskiej w Polsce (zadania: *Stáže zawodowe dla osób pochodzenia romskiego*, *Działalność świetlicy środowiskowej* i *Kolonia letnia "Na wakacje z Romami"*) oraz Stowarzyszenie Romów we Wrocławiu Romani Bacht (zadania: *Centrum Kultury Romskiej na Brochowie*⁴⁵ i *Dziecięcy zespół wokalnno-taneczny "Romani Bacht"*⁴⁶).

W 2019 r. procedurą kontrolną UW w ramach wizyt monitoringowych objęto Stowarzyszenie Asystentów Edukacji Romskiej w Polsce (zadania: *Działalność świetlicy środowiskowej*⁴⁷, *Kolonia letnia "Na wakacje z Romami"*, *Z kulturą za pan brat*) oraz Fundację Pomocy Dzieciom i Młodzieży "SALVATOR" (zadania: *Wypoczynek letni dla dzieci i młodzieży z Wałbrzycha*⁴⁸; *Prowadzenie świetlicy środowiskowej dla dzieci i młodzieży pochodzenia romskiego z terenu miasta Wałbrzycha*⁴⁹).

(akta kontroli str. 440-717, 908-1029, CD 3 poz. 047-059)

4. Wojewoda przekazywał do MSWiA roczne sprawozdanie z realizacji *Programu integracji* (do dnia 28 lutego). Z analizy sprawozdań za lata 2018-2019 wynika, że działaniami na rzecz społeczności romskiej objęto 1264 osoby i osiągnięto m.in. następujące efekty:

- 296 dzieci romskich brało udział w zajęciach organizowanych w świetlicach i centrach integracyjnych;
- 127 dzieci romskich korzystało z letniego wypoczynku;
- 105 osobom wyremontowano lub przyznano mieszkania;
- 72 uczniów uzyskało refundację zakupionych wyprawek szkolnych;
- 71 osób objęto badaniami profilaktycznymi, w tym szczepieniami ochronnymi;
- 31 rodzin romskich przeniesiono z wrocławskiego koczowiska przy ulicy Kamińskiego do mieszkań treningowych prowadzonych przez Fundację Dom Pokoju. Realizacja zadania rozpoczęła się w 2017 r., a ostatnia rodzina opuściła koczowisko w kwietniu 2018 r.

(akta kontroli str. CD 3 poz. 038, 045)

Wojewoda przekazywał do MSWiA następujące informacje i sprawozdania dotyczące *Programu integracji*:

- do 30 czerwca danego roku⁵⁰ – sprawozdanie częściowe z realizacji zadań w ramach *Programu integracji* z roku bieżącego,
- w okresie od 1 do 30 listopada danego roku⁵¹ – informacje o wnioskach na realizację zadań złożonych na kolejny rok budżetowy, z uwzględnieniem ich

⁴⁵ Wizyty monitoringowe w dniach: 19 września 2018 r., 26 września 2018 r. oraz 1 października 2018 r. W ich wyniku potwierdzono nieprawidłowości w realizacji zadania, które w powiązaniu z dokumentacją przedłożoną do jego końcowego rozliczenia stanowiły podstawę do wydania decyzji o zwrocie środków dotacji celowej budżetu państwa.

⁴⁶ Wizyty monitoringowe w dniach: 19 września 2018 r., 26 września 2018 r. oraz 1 października 2018 r. W ich wyniku potwierdzono nieprawidłowości w realizacji zadania, które w powiązaniu z dokumentacją przedłożoną do jego końcowego rozliczenia stanowiły podstawę do wydania decyzji o zwrocie środków dotacji celowej budżetu państwa.

⁴⁷ W ramach przeprowadzonej 26 września 2019 r. wizyty monitoringowej, potwierdzono prawidłowość realizacji zadania w zakresie zgodności funkcjonowania ww. świetlicy z założeniami przedstawionymi przez Beneficjenta we wniosku na realizację zadania oraz szczegółowym kosztorysie zadania. Potwierdzono jednak nieprawidłowości w dokumentacji zadania i wydano zalecenia.

⁴⁸ W ramach zadania przeprowadzono wizytę monitoringową 13 sierpnia 2019 r. – w jej wyniku potwierdzono realizację zadania z zastrzeżeniami, w związku z którymi wydano zalecenia.

⁴⁹ W ramach zadania przeprowadzono dwie wizyty monitoringowe, tj. 26 września 2019 r. oraz 7 listopada 2020 r. – w ich wyniku potwierdzono realizację zadania z zastrzeżeniami i wydano zalecenia.

⁵⁰ Z jednoczesnym uwzględnieniem terminu określonego przez MSWiA.

ram finansowych oraz informacje z wstępnego wykonania zadań w roku bieżącym (dane finansowe),

- w okresie od 1 do 31 stycznia danego roku⁵² – wstępne sprawozdanie z realizacji *Programu integracji* w województwie za poprzedni rok budżetowy, w zakresie realizacji wskaźników planowanych w zawartych umowach,
- do 28 lutego danego roku⁵³ – sprawozdanie końcowe z realizacji zadań w ramach *Programu integracji* w województwie za poprzedni rok budżetowy, w zakresie wykonania planu finansowego oraz wskaźników.

Poza ww. okresowymi sprawozdaniami, do MSWiA przekazywano dodatkowe informacje odnoszące się do realizacji *Programu integracji*, tj.:

- na bieżąco informacje niezbędne do aktualizacji zatwierdzonego przez Ministra SWiA wykazu dotacji celowych na realizację zadań w ramach *Programu integracji*, w sytuacji wystąpienia oszczędności w realizacji zadań tego *Programu*⁵⁴,
- w 2020 r., z uwagi na stan zagrożenia epidemiologicznego w związku z pandemią SARS-CoV-2, na żądanie MSWiA przekazywano informacje i dane finansowe, związane z faktyczną realizacją zadań w ramach *Programu integracji*,
- na żądanie MSWiA z dnia 18 lipca 2019 r. przekazano informacje na temat wymiernych efektów realizacji *Programu integracji* na terenie województwa dolnośląskiego w latach 2014-2018⁵⁵.

(akta kontroli str. 9-11)

5. W 2020 r., w związku z finalizacją wdrażania na terenie województwa dolnośląskiego *Programu integracji* i zapoczątkowanymi przez MSWiA pracami nad projektem *Programu integracji społecznej i obywatelskiej Romów w Polsce na lata 2021-2030*, Pełnomocnik i pracownicy Wydziału Organizacji i Rozwoju DUW, uczestniczyli w konsultacjach i spotkaniach organizowanych przez MSWiA w celu wypracowania działań na rzecz społeczności romskiej w kolejnych latach oraz przygotowaniu końcowej wersji Programu.

Projekt ww. *Programu* został przekazany przez MSWiA w dniu 14 sierpnia 2020 r. do wojewodów, w celu jego analizy i zgłoszenia ewentualnych uwag. Wojewoda Dolnośląski nie zgłosił uwag do ww. projektu *Programu na lata 2021-2030*.

(akta kontroli str. 20-21, 24-27, 57-58, CD 3 poz. 045)

6. W związku z pandemią COVID-19 w 2020 r. wystąpiły utrudnienia w realizacji zadań zleconych w ramach *Programu integracji*. Decyzję o rezygnacji z realizacji pięciu zadań, o łącznej wartości 126,6 tys. zł, podjęło pięciu wnioskodawców, których zadania zostały rekomendowane przez Wojewodę i zatwierdzone do realizacji przez Ministra SWiA (cztery zadania z obszaru edukacja, tj. wsparcie dzieci i młodzieży w ramach programu stypendialnego, organizacja form wypoczynku oraz zatrudnieniem romskiego personelu i jedno z obszaru mieszkalnictwo, tj. remont lokalu mieszkalnego w Niemczy).

⁵¹ W zależności od żądań MSWiA i harmonogramu naboru wniosków na realizację zadań na kolejny rok budżetowy.

⁵² Zgodnie z terminem określonym przez MSWiA.

⁵³ Z jednoczesnym uwzględnieniem terminu określonego przez MSWiA.

⁵⁴ Wojewoda występował do Ministra Finansów z wnioskiem o zmianę decyzji budżetowej. W 2018 r. – pismo z dnia 29 maja 2018 r. W 2019 r. – pisma z dnia 31 maja 2019 r., 21 czerwca 2019 r., 12 września 2019 r. W 2020 r. – pisma z dnia 24 września 2020 r. oraz 30 października 2020 r.

⁵⁵ Stanowiły one wkład do stanowiska Ministra SWiA w sprawie interpelacji nr 32546 Posłów na Sejm RP, Pani Iwony Krawczyk oraz Pana Grzegorza Lipca - pismem z dnia 22 lipca 2019 r. Wojewoda Dolnośląski przekazał do MSWiA informacje o stanie realizacji *Programu integracji* za poszczególne lata w okresie od 2016 r. do 2019 r., w ujęciu finansowym i rzeczowym.

Dodatkowo, z uwagi na uwarunkowania związane z epidemią, część Beneficjentów ograniczyła zakres realizowanych zadań, co wpłynęło zarówno na efekty rzeczowe, jak i ich wartość (np. zadań edukacyjnych, z uwagi na czasowe ograniczenia w funkcjonowaniu placówek przedszkolnych i świetlicowych). Wartość zleconych zadań zmniejszono o łączną kwotę 109,9 tys. zł.

(akta kontroli str. 21-22, CD 1 poz. 351)

Stwierdzona
nieprawidłowość

W działalności DUW w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość polegającą na długotrwałym procedowaniu w Urzędzie porozumień dotyczących realizacji zadań zleconych gminie miejskiej Kowary oraz gminie Legnica, co skutkowało przekazaniem dwóm dotacjobiorcom pierwszej transzy dotacji z opóźnieniem⁵⁶. W ocenie NIK było to działaniem nierzetelnym. Od momentu wydania przez Ministra Finansów decyzji (22 kwietnia 2019 r.) w sprawie zmian w budżecie państwa w części 85/02 przenoszącej środki z rezerwy celowej budżetu państwa poz. 14 - *Pomoc dla społeczności romskiej* do planu wydatków wojewody, umożliwiającej zawarcie porozumień w przedmiotowych sprawach do dnia wysłania porozumień do ww. gmin upłynęło odpowiednio 81 i 91 dni.

W przypadku zadania pn. *Praca za dług czynszowy*⁵⁷, realizowanego przez gminę miejską Kowary, porozumienie wysłano do podpisania w dniu 22 lipca 2019 r., a termin wypłaty I transzy dotacji określono na 19 lipca 2019 r. W przypadku zadania pn. *„Życ lepiej” - Program profilaktyki uzależnień dla młodzieży i dorosłych Romów*⁵⁸, realizowanego przez gminę Legnica, porozumienie wysłano do podpisania w dniu 12 lipca 2019 r., natomiast termin wypłaty I transzy dotacji określono na 10 lipca 2019 r. Tak więc, już w momencie wysyłania porozumień do ww. gmin dotrzymanie terminu określonego w harmonogramach było niemożliwe do zrealizowania. Wypłaty pierwszej transzy dotacji na te zadania dokonano z opóźnieniem w stosunku do harmonogramów wynoszącym odpowiednio 28 i 66 dni.

Wojewoda wyjaśnił m.in., że (...) *jednym z powodów przygotowania projektów porozumień uwzględniających płatności w terminie powodującym opóźnienia w realizacji pierwszych płatności w dwóch zidentyfikowanych przypadkach były względy personalne i obciążenie zadaniowe pracowników Oddziału Dochodów i Desygnacji w Wydziale Organizacji i Rozwoju DUW, wynikające z niedoborów w zaangażowaniu etatowym (2 wakaty), dodatkowe obciążenie osób odpowiedzialnych za ich realizację z uwagi na przypadający okres wakacyjny.*

Opóźnienia w przekazaniu pierwszej transzy dotacji nie miały negatywnych skutków na efekty ww. zadań.

OCENA CZĄSTKOWA

Wojewoda Dolnośląski koordynował działania organów administracji rządowej na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz realizował pozostałe zadania, o których mowa w art. 22 ust. 1 *ustawy o mniejszościach*. Zapewnione zostały środki finansowe w wysokości i w terminie umożliwiającym wdrażanie *Programu integracji* w województwie dolnośląskim. Rzetelnie i zgodnie z procedurą określoną przez MSWiA przeprowadzono nabór wniosków, ich weryfikację i ocenę w zakresie efektów *Programu integracji*. Prawidłowo sprawowany był nadzór nad zadaniami zleconymi Beneficjentom *Programu integracji* oraz właściwe było ich rozliczanie z przekazanych środków dotacji.

Stwierdzona nieprawidłowość, polegająca na długotrwałym procedowaniu w Urzędzie dwóch porozumień dotyczących realizacji zadań zleconych w ramach *Programu integracji*, nie miała wpływu na realizowane zadania.

⁵⁶ Harmonogram płatności transz dotacji określono w załączniku do zawartych porozumień.

⁵⁷ Porozumienie nr 15/2019 z 29 lipca 2019 r.

⁵⁸ Porozumienie nr 27/2019 z 06 września 2019 r.

IV. Wniosek

Wniosek

W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK wnosi o podjęcie działań w celu zapewnienia w Urzędzie sprawnego procedowania porozumień dotyczących *Programu integracji* w celu zapewnienia terminowej wypłaty transz dotacji.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Administracji Publicznej Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosku

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, styczeń 2021 r.

Kontroler

Zbigniew Jachimowicz
główny specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli

Departament Administracji Publicznej
Dyrektor
Bogdan Skwarka

.....
podpis

.....
podpis